

HRVATSKI *glasnik*

XXXVI. godina, 5. broj

29. siječnja 2026.

cijena 300 Ft

Postavljena hrvatska narodnosna lista
4. i 5. stranica

Susret crkvenih zborova u Dušniku
6. stranica

Okusi pomurske kuhinje
14. stranica

Ima li to smisla?

U siječnju su se mnogi prisjetili žrtava Drugog svjetskog rata i poginulih vojnika mađarske vojske, među kojima je bilo i Hrvata iz naših hrvatskih naselja, koji su izgubili svoje živote negdje u Sovjetskom Savezu (u današnjoj Rusiji) kod rijeke Don. Odonda je prošlo već više od 80 godina i baš nedaleko od tog područja i danas se vodi rat, ali ratuje se i na drugim mjestima u svijetu. Od Drugog svjetskog rata evidentirano je više od 70 ratova diljem svijeta, a u 21. stoljeću pokrenuto ih je više od 20. Hvala Bogu, ja dosad nisam iskusila rat na svojoj koži, ne bih ni voljela, no preko knjiga, filmova i raznih priča znam dosta toga o ratnim patnjama, boli, razaranjima... Zato mi jednostavno ni danas nije jasno zašto se ponovno događaju ratovi.

Što je to zbog čega je vrijedno ratovati, pri čemu svaka strana koja sudjeluje može imati samo gubitke? Komu se to isplati kad nakon rata desetljećima ostaju štetne posljedice koje osjećaju ljudi, društva, gospodarstva i okoliš? Uništava se infrastruktura koja je desetljećima građena, narušava se ekološki sustav, koji se možda ni ne može oporaviti, a sve to prouzročava i bolesti ljudi, nastaje siromaštvo, milijuni ljudi prisiljeni su napustiti domove. Ostaje mnoštvo otpada, čime vrlo teško upravljamo i danas, te nastaje humanitarna kriza. Mnogo štetnih posljedica mogli bismo još nabrojati. A ima li to smisla? Jednostavno mi je neshvatljivo da čovjek, koji sa svojim briljantnim umom radi na napretku života te postiže zavidne rezultate u tehnologiji, medicini, komunikaciji, na mnogim područjima svijeta, istodobno radi na njegovu razaranju. Ima li to uopće smisla?

Čitala sam o tome da je u ljudskom genetskom kodu zapisano ratovanje, odnosno želja za osvajanjem, dominacijom ili materijalnim dobrima. Možda su zadnje dvije stvari najtipičnije u naše vrijeme, ali ja se nadam da će jednog dana briljantni ljudski um izumiti nešto čime će taj nagon za ratovanjem izbrisati jer je rat općenito „kočnica i slijepa ulica“ u razvoju čovječanstva. Ako je za ratove kriv i čovjekov genetski kod, neka se onda ratuje protiv rata. Kad bi se taj rat dobio, bila bi to pobjeda za cijelo čovječanstvo.

Beta

GLASNIKOV TJEDAN

„Ako narodnosna lista osvoji najmanje jednu četvrtinu glasova potrebnih za redoviti parlamentarni mandat, stječe pravo na zastupnika s punim pravom glasa, tzv. povlašteni mandat. Ako taj prag ne bude dosegnut, neovisno o broju osvojenih glasova, narodnost dobiva predstavnika bez prava glasa – glasnogovornika koji ima sva zastupnička prava osim prava glasa.“

U skladu s odredbama Ustava i Zakona o izbornom postupku predsjednik Mađarske Tamás Sulyok donio je odluku o raspisivanju parlamentarnih izbora za zastupnike novog saziva Mađarskog parlamenta. Izbori će se održati u nedjelju 12. travnja 2026. godine, a izborna kampanja počinje 21. veljače.

Izmjenama Zakona o narodnostima 2011. godine, a potom i Izbornog zakona, svih 13 zakonom priznatih narodnosti u Mađarskoj dobilo je pravni okvir za izbor svojega predstavnika u Mađarskom parlamentu. Prema važećim propisima državne narodnosne liste mogu postavljati isključivo skupštine državnih narodnosnih samouprava. Kandidati na tim listama mogu biti državljani Mađarske, pripadnici određene narodnosti, upisani u odgovarajući narodnosni birački popis za parlamentarne izbore.

Na temelju tih zakonskih rješenja narodnosti su prvi put nakon demokratskih promjena u Mađarskoj mogle birati svojeg predstavnika putem državnih narodnosnih lista na parlamentarnim izborima 2014. godine.

Ako narodnosna lista osvoji najmanje jednu četvrtinu glasova potrebnih za redoviti parlamentarni mandat, stječe pravo na zastupnika s punim pravom glasa, tzv. povlašteni mandat. Ako taj prag ne bude dosegnut, neovisno o broju osvojenih glasova, narodnost dobiva predstavnika bez prava glasa – glasnogovornika koji ima sva zastupnička prava osim prava glasa.

Hrvati u Mađarskoj na izborima 2014., 2018. i 2022. godine imali su glasnogovornika u Mađarskom parlamentu.

Prema stanju 13. siječnja 2026. godine u hrvatski narodnosni birački popis upisan je 11 441 birač, od čega su 2434 birača izjavila da žele svoje biračko pravo ostvariti na parlamentarnim izborima. Upis i ispis iz narodnosnog biračkog popisa moguć je kontinuirano, no devet dana prije dana izbora više nije dopušteno mijenjati status u popisu.

Birači koji na parlamentarnim izborima glasaju za narodnosnu listu gube pravo glasanja za stranačke liste, ali zadržavaju pravo glasa za pojedinačne kandidate u svojem izbornom okrugu te za narodnosnu listu.

Hrvatsku narodnosnu listu na parlamentarnim izborima 2026. predvodi predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gudan. Druga je na listi zamjenica predsjednika HDS-a Angela Šokac-Marković, treći je dr. sc. Andrija Handler, četvrta zastupnica HDS-a Marija Vargović, peti zastupnik HDS-a Stipan Đurić, a šesti zastupnik HDS-a Robert Ronta. Od šest kandidata jedino dr. sc. Andrija Handler nije zastupnik HDS-a.

Od preostalih pet kandidata četvero je mandat u sadašnjem sazivu Skupštine HDS-a osvojilo s liste Saveza Hrvata u Mađarskoj, dok je Marija Vargović mandat stekla s liste Udruge „Hrvati – Horvátok“. U aktualnom sazivu Skupštine HDS-a Savez Hrvata u Mađarskoj ima 21 mandat, a Udruga „Hrvati – Horvátok“ 10 mandata. Kandidati na listi prema regionalnom ključu predstavljaju šest hrvatskih regija u Mađarskoj.

Prema dostupnim podacima u hrvatski birački popis za parlamentarne izbore upisano je 287 birača u Pečuhu, 47 u Baji, 68 u Petrovu Selu, 20 u Velikoj Kaniži, oko 115 u Budimpešti, 135 birača u Martincima.

U naseljima s većim brojem Hrvata, kao i ondje gdje HDS djeluje preko svojih ustanova, zabilježeni su sljedeći brojevi: Prisika 4, Serdahel 26, Sambotel 39, Sumarton 22, Koljnof 43, Narda 10, Dušnok 28, Santovo 53, Šeljin 47, Mohač 59.

U naseljima iz kojih dolaze sadašnji zastupnici HDS-a (uz navedena naselja Pečuh, Baju, Veliku Kanižu, Budimpeštu i Martince), iz nekih i po tri zastupnika, brojeke su sljedeće: Salanta 39, Barča 63, Hrvatski Židan 16, Petriba 4, Lukovišće 36, Gornji Čatar 29, Zalaegerszeg 2, Čepreg 6, Murakeresztur 22, Bizonja 89, Mišljen 36, Udvar 36, Gara 19.

Branka Pavić Blažetin

Čitajte i širite Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj!

Moderne jaslice i dječji vrtić za kerestursku djecu

U Keresturu je potkraj prošle godine otvoren obnovljeni dječji vrtić odnosno novoutemeljene jaslice. Dugo se čekalo na otvaranje, doznali smo od voditeljice ustanove Erike Nemet, ali je vrijedilo čekati jer su s potpunom rekonstrukcijom djeca dobila suvremene uvjete za predškolski odgoj. Cilj je Mjesne samouprave Kerestura, na čijem je čelu Róbert Polgár, osigurati to da djeca u Keresturu odrastu u lijepom, modernom i domaćem okruženju i da njihovi roditelji osjećaju da su im djeca u najpovoljnijem okruženju dok nisu s njima.

Ulaganje u modernizaciju ustanove u vrijednosti od 185 milijuna forinti pokriveno je iz raznih natječajâ. Od navedenog iznosa 90 milijuna forinti nabavljeno je iz Programa TOP-Plusz za energetska obnova, 45 milijuna iz Programa Mađarsko selo, 30 milijuna iz programa TOP za razvoj dječjeg vrtića, a nešto više od 20 milijuna osigurano je iz vlastitih sredstava. Na zgradi dječjeg vrtića zamijenjeni su prozori i vrata, električne instalacije, izolacija, ugrađeni su solarni paneli, klimatizacijski uređaji te su neke od prostorija preuređene i opremljene za jaslice.

U Keresturu su 1981. otvorene jaslice koje su djelovale do 1990. godine. Nakon 35 godina ponovno su otvorene jer se prema anketama uspostavilo da u mjestu i u okolnim mjestima ima potrebe za takvom vrstom ustanove. Novoutemeljene jaslice mogu primiti šesnaestoro djece. Za Mjesnu samoupravu Kerestura važno je to da zadrži mlade obitelji u mjestu i upravo zbog toga osigurava sve uvjete za odgoj djece. Sa svojim sredstvima pokušava pomoći i obiteljima – 30 tisuća forinti pomoći daju svakom novorođenčetu, a s 80 tisuća forinti daruju obitelji ako svoje dijete upiše u mjesni dječji vrtić.

Dječji vrtić djeluje s programom hrvatskog narodnog odgoja i u njemu posebno mjesto zauzima njegovanje hrvatskih tradicija. U tome pomaže i Hrvatska samouprava Kerestura. Voditeljica ustanove Erika Nemet smatra da odgoj i privikavanje na hrvatsku kulturu trebaju početi u najranijoj dobi. Budući da se hrvatska

kultura slabo njeguje u obiteljima, djelatnici ustanove trude se to jačati u ustanovi. Djeca iz mjesnog dječjeg vrtića gotovo se sva upisuju u mjesnu hrvatsku osnovnu školu i u njoj nastavljaju s učenjem hrvatskog jezika.

Beta

Foto: Szilárd Gergely (zaol.hu)

GRADIŠĆE – Lutkarsko kazalište „Stribor“ iz Zagreba boravilo je na dvodnevnom gostovanju u mađarskom Gradišću. Na blagdan svetog Nikole razveselili su učenike četiriju škola predstavom „Vesele pahuljice“.

Predstave su održane 5. prosinca 2025. u prijedpodnevnim satima u Osnovnoj školi i čuvarnici Mihovila Nakovića, a u poslijepodnevnim satima u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi i gimnaziji „Mate Meršić Miloradić“.

Isto je kazalište u svibnju 2024. godine gostovalo i u Pečuhu, gdje su izvedene dvije predstave „Ježve kućice“ za učenike škola i vrtića koji uče hrvatski jezik. Tad je predstavu pogledalo oko dvjesto mališana iz Pečuha i okolnih škola i vrtića. Kazalište „Stribor“ jedini je lutkarski ansambl u Hrvatskoj u kojem nastupaju isključivo djeca, a djeluje od 1999. godine.

BAJA – Kako je krajem prošle godine najavila bajska gradonačelnica dr. Bernadett Bari, razdoblje koje je pred nama bit će obilježeno brojnim važnim obljetnicama. Naime, 2026. godine slavi se 330. obljetnica proglašenja Baje gradom. Nakon prestanka osmanske vladavine car Leopold I. 24. prosinca 1696. godine Baju je proglasio gradom – komorskim trgovištem. Pučka veselica „Bajska fišijada“ obilježit će 30. obljetnicu, a slavi se i 100. obljetnica rođenja dr. Solymosa Edea (1926. – 2008.), priznatog etnografa koji je 36 godina bio ravnatelj Muzeja Istvána Türra u Baji.

BAJA – U povodu obilježavanja 200. obljetnice rođenja i proglašene spomen-godine 23. studenoga 2025. u Baji je svečano otkriven kip Istvána Türra – mađarskog revolucionara, vojskovođe, diplomata i humanista rođenog u Baji. István Türr poznat je i po sudjelovanju u nekoliko europskih oslobodilačkih

pokreta u 19. stoljeću. Na poziv parlamentarnog zastupnika okruga Róberta Zsigóa i gradonačelnice Baje Bernadett Bari na svečanom otkrivanju spomenika i prigodnom kulturnom programu među ostalima nazočio je i generalni konzul Drago Horvat.

SJEDNICA SKUPŠTINE HRVATSKE DRŽAVNE SAMOUPRAVE

U skladu s odredbama Pravilnika o organizaciji i radu Hrvatske državne samouprave sazvana je redovita sjednica Skupštine HDS-a koja se održala 13. prosinca 2025. godine u budimpeštanskom sjedištu HDS-a. Na dnevnom redu bilo je osam točaka. Sjednici se odazvalo 30 od ukupno 31 zastupnika Skupštine HDS-a. Za ovjerovitelja zapisnika izabran je László Kovács.

Sjednicom je predsjedao predsjednik HDS-a Ivan Gukan. Raspravljalo se o važnim točkama dnevnog reda, među kojima su rebalans proračuna Hrvatske državne samouprave, Ureda i institucija za 2025. godinu te postavljanje hrvatske narodnosne liste za parlamentarne izbore 2026. godine.

Upravo zbog točke dnevnog reda o postavljanju hrvatske narodnosne liste za parlamentarne izbore 2026. godine predsjednik HDS-a Ivan Gukan predložio je na početku sjednice da se izlaganje zastupnika kod svake pojedine točke ograniči na pet minuta, što je i prihvaćeno. Razlog za to bio je što se zapisnik sa sjednice morao tri dana nakon sjednice prevesti i poslati nadležnom uredu.

Zastupnik Franjo Pajrić postavio je pitanje zašto je zapisnik s prošle sjednice (na mađarskom jeziku), za koji je tražio da se navede što je rekao od riječi do riječi, napisan samo na hrvatskom jeziku, a ne i u mađarskom prijevodu. Ivan Gukan obrazložio je da je službeni zapisnik na hrvatskom jeziku, a da je na mađarskom jeziku samo sažetak.

Prva točka dnevnog reda bila je Izvješće predsjednika o radu između dvaju zasjedanja Skupštine, izvješće o izvršenju odluka kojima je rok istekao te izvješće o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik i odbori. Prilikom izvješća predsjednik Ivan Gukan zahvalio je svima koji su sudjelovali u organizaciji Dana Hrvata i 30. obljetnice HDS-a. Također je izjavio da je zadaća koju je dobio od Skupštine, a koja se odnosila na potvrđivanje ugovora s budućim stipendistima koji studiraju hrvatski jezik i književnost u Mađarskoj, obavljena. Rekao je kako su članovima Savjeta Vlade RH za Hrvate izvan RH, kao predstavnici hrvatske nacionalne manjine iz Mađarske, imenovani Ivan Gukan i dr. sc. Andrija Handler, a članovima Savjeta mladih, kao predstavnice hrvatske nacionalne manjine iz Mađarske, imenovane su Karmela Pajrić i Maja Škrilin.

U drugoj točki dnevnog reda prihvaćen je rebalans proračuna Hrvatske državne samouprave, Ureda i institucija za 2025. godinu u iznosu od 3 605 494 899 forinti.

Zamjenica predsjednika HDS-a Angela Šokac-Marković bila je referentica kod treće točke dnevnog reda, Usvajanje odluke o novčanoj naknadi predsjedniku, te je predložila da se predsjedniku isplati još jedna plaća (premija) za kraj godine. Skupština HDS-a donijela je odluku da se, na temelju članka 225/H stavka (1) Zakona CXCIX iz 2011. godine o državnim službenicima, predsjedniku HDS-a za njegov rad u razdoblju od 1. svibnja do 30. studenog 2025. godine dodijeli premija u visini jedne njegove plaće (1 600 000 forinti bruto).

Što se tiče četvrte točke dnevnog reda, Usvajanje odluke o održavanju kreditnog limita radi osiguranja likvidnosti Hrvatske državne samouprave, predsjednik Guban pojasnio je da se iz sigurnosnih razloga preporučuje nastavak te prakse iako se ove godine kredit nije trebao koristiti. Budući da se potpora dobiva tek nakon prihvatanja proračuna HDS-a u veljači, pa se početkom godine ne mogu trošiti sredstva, kredit može biti od pomoći. Prihvaćen je kreditni limit u iznosu od 100 milijuna forinti uz ostatak od prošle godine koji iznosi 342 479 346 forinti.

U petoj točki dnevnog reda usvojen je Plan rada HDS-a za 2026. godinu, a u šestoj točki Plan unutarnje kontrole za 2026. godinu.

Sedma točka dnevnog reda bila je Postavljanje hrvatske narodno-sne liste za parlamentarne izbore 2026. godine, o čemu se raspravljalo na dijelu sjednice zatvorenom za javnost. Skupština je donijela odluku o listi. Prvi je na listi predsjednik HDS-a Ivan Guban, druga je zamjenica predsjednika HDS-a Angela Šokac-Marković, treći je dr. sc. Andrija Handler, četvrta je zastupnica HDS-a Marija Vargović, peti je zastupnik HDS-a Stipan Đurić, a šesti zastupnik HDS-a Robert Ronta. Od šest imena jedino dr. sc. Andrija Handler nije zastupnik HDS-a. Od preostalih pet imena svi su zastupnici HDS-a: četvero je mandat u sadašnjem sazivu Skupštine HDS-a dobilo s liste Saveza Hrvata u Mađarskoj, dok je Marija Vargović mandat dobila s liste Udruge „Hrvati – Horvátok”. U sadašnjem sazivu Skupštine Savez Hrvata u Mađarskoj ima 21 mandat, a Udruga „Hrvati – Horvátok” 10 mandata. Prema regionalnom ključu kandidati predstavljaju šest hrvatskih regija u Mađarskoj.

Kršul

PARLAMENTARNI IZBORI 2026. – HRVATSKA NARODNOSNA LISTA

Izbornu listu HDS-a vodi predsjednik HDS-a Ivan Guban

U skladu s odredbama Pravilnika o organizaciji i radu Hrvatske državne samouprave 13. prosinca 2025., na dijelu redovite sjednice Skupštine zatvorenom za javnost, Skupština HDS-a postavila je hrvatsku narodnosnu listu za predstojeće parlamentarne izbore 2026. godine. Sjednici je od 31 zastupnika Skupštine HDS-a nazočilo njih 30.

HRVATSKA DRŽAVNA SAMOUPRAVA
ORSZÁGOS HORVÁT ÖNKORMÁNYZAT

Székhely / irodája: 1089 Budapest, Biro Lajos u. 24. * Adresza / CIB: 1807922-1-42
tel.: +36 1 810 6792 * e-mail: hds@horvatok.hu * web: www.horvatok.hu

HATÁROZAT KIVONAT

Készült: Az Országos Horvát Önkormányzat Közgyűlésének 2025. december 13-ai, az Országos Horvát Önkormányzat székhelyén (1089 Budapest, Biro Lajos utca 24.) megtartott zárt, rendes ülésén felvett jegyzőkönyvből.

220/2025. (XII.13.) Országos Horvát Önkormányzat Közgyűlési határozata
Az Országos Horvát Önkormányzat Közgyűlése a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 117/A. §-ában kapott felhatalmazás alapján a 2026. évi országgyűlési képviselők választásán horvát nemzetiségű listát állít.
A horvát nemzetiségű listára az alábbi választópolgárokat jelöli a listán elfoglalt helyük sorozatának megfelelően (a jelöltek személyi adataitja feltüntetve):

Sorszám	Név	Személyi azonosító
1.	Guban János	
2.	Markovics Józsefné	
3.	Dr. Handler Andrija	
4.	Vargovics Józsefné Árpádné	
5.	Gourity István	
6.	Ronta Róbert	

Feladat: Guban János, elnök.
Határidő: a választás kitűzését követően meghatározott, Vjt. és Vt.-ben foglalt határidőnek megfelelően.

Guban János s.k.
elnök.

Kovács László s.k.
jegyzőkönyv-író

A kivonat hiteles:
Budapest, 2025. december 13.

Listu predvodi predsjednik HDS-a Ivan Guban. Na listi se nalazi šest kandidata, od kojih je petero zastupnika sadašnjeg saziva Skupštine HDS-a, a jedan kandidat, dr. sc. Andrija Handler, nije zastupnik HDS-a. Od petero zastupnika četvero je mandat u sadašnjem sazivu Skupštine HDS-a dobilo s liste Saveza Hrvata u Mađarskoj, dok je zastupnica Marija Vargović mandat dobila s liste Udruge „Hrvati – Horvátok”. U sadašnjem sazivu Skupštine Savez Hrvata u Mađarskoj ima 21 mandat, a Udruga „Hrvati – Horvátok” 10 mandata.

Prema regionalnom ključu kandidati predstavljaju šest hrvatskih regija u Mađarskoj.

Branka Pavić Blažetin • Izvor: horvatok.hu

HARKANJ – U organizaciji Hrvatske samouprave Harkanja na Sveta tri kralja služena je sveta misa na hrvatskom jeziku. Misno slavlje predvodio je dekan i župnik iz Donjeg Miholjca prečasni Josip Antolović uz pjevanje crkvenog zbora sv. Cecilije iz Donjeg Miholjca. Zbor je nakon svete mise održao i koncert prigodnih blagdanskih pjesama. Između svete mise i koncerta zatvorena je serija programa „Zornica 35”, kojom je tijekom 2025. godine obilježena obljetnica utemeljenja vjerskog časopisa „Zornica nova”.

SUSRET CRKVENIH ZBOROVA U DUŠNOKU

U organizaciji Hrvatske samouprave Dušnoka, Izvornog hrvatskog pjevačkog zbora i Rimokatoličke župe 11. siječnja održan je tradicionalni Susret crkvenih zborova bačkih Hrvata u Dušnoku.

Kako je uobičajeni termin između Božića i Nove godine zbog velikog broja bolesnih otkazan, susret je održan na blagdan Krštenja Gospodinova, kojim završava božićno vrijeme. Usprkos višednevnom ledu te hladnom i snježnom vremenu susret je održan u zamišljenom obliku.

Podsjetimo kako je tradicionalna priredba rackih Hrvata pokrenuta još početkom 2000-ih godina na inicijativu predsjednice hrvatske samouprave Matije Mandić Goher, a otada svake godine okuplja crkvene zborove bačkih Hrvata u Mađarskoj. Bilo je godina kad je bilo gostiju i iz drugih regija, pa i Hrvatske.

Susret je već po tradiciji počeo u župnoj crkvi sv. Filipa i Jakova misnim slavljem na hrvatskom jeziku koje je predvodio dušnočki župnik vlč. Sabolč Tomašković, koji je održao i prigodnu propovijed. S vlč. Tomaškom sluzili su santovački župnik, vikar za narodnosti Kalačke nadbiskupije vlč. Imre Polyák, baškutski i garski župnik vlč. Tibor Szűcs te đakon László Polyák. Kao i svake godine, misno slavlje pjevanjem je uljepšao Crkveni zbor santovačkih Hrvata pod vodstvom župnoga kantora Zsolta Siroka, a čitanjima i molitvom vjernika Silvija Varga i Eszter Bogárdi. Na desnoj strani, već po tradiciji, postavljene su prekrasne jaslice pokojnog Nandora Franka, dušnočkog drvorezbara.

Pjevački zbor „Dušenici” iz Dušnoka

Pjevački zbor Hrvatske samouprave Kačmara

Crkveni zbor „Sv. Cecilija” iz Dušnoka

Mješoviti crkveni zbor santovačkih Hrvata

Pjevački zbor bunjevačkih Hrvata iz Baje

Izvorni hrvatski pjevački zbor Dušnok

Nakon mise uime organizatora zastupnica Hrvatske samouprave Eszter Bogárdi zahvalila je svim sudionicima na odazivu, svećenicima koji su služili misno slavlje, pjevačkom zboru iz Santova koji je pjevao misu te nazočnim predsjednicima i zastupnicima hrvatskih samouprava, posebno pak sudionicima susreta crkvenih zborova. Zatim je najavila koncert crkvenih pjesama i druženje.

Nakon njezinih riječi uslijedio je koncert pjevačkih zborova uz sudjelovanje domaćih pjevačkih zborova rackih Hrvata – Dušenici, Crkveni zbor „Sv. Cecilija” i Izvorni hrvatski pjevački zbor – te gostujućih zborova bunjevačkih Hrvata iz Baje i Kačmara te šokačkih Hrvata iz Santova, koji su se predstavili uglavnom božićnim crkvenim pjesmama svojega užeg zavičaja, ali i općepoznatim hrvatskim pjesmama.

Susret je završen druženjem uz zajedničku večeru u gostionici Leneš.

S. B.

Hrvatski dječji festival – glazba, radost

Dvadeset i deveti Hrvatski dječji festival održan je 23. studenoga 2025. u Velikoj dvorani Koncertne dvorane Vatroslava Lisinskog, koja je i ove godine bila premala za sve roditelje, bake, djedove, rodbinu i prijatelje koji su došli podržati mlade izvođače.

Nastup u pečuškom Centru Kodály

Na festivalu je nastupio i Prvu nagradu osvojio zbor „Krlježini slavuji” iz Pečuha, koji je izveo pjesmu „Poruka s tvog broda” (Željko Krušlin Kruška). Zbor je uvježbala nastavnica glazbenog odgoja Márta Rohonczi, a produkciju potpisao profesor Zoran Marijanović. Sudjelovanje zbora omogućeno je potporom Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Festival je obilježio svečani koncert, susreti malih literata te likovna izložba. U glazbenom programu nastupila su ukupno 24 dječja zbora iz 17 hrvatskih gradova uz zbor „Krlježini slavuji” iz Pečuha, čime se prvi put predstavila i hrvatska zajednica iz Mađarske.

Sudjelovali su sljedeći zborovi: Cesarčeki (Krapina), Crescendo (Sisak), Cvrčak – DV Smilje i DV Šibenska maslina (Šibenik), Cvrkutavci (Velika Gorica), Glazbena radionica Kreativni kutak (Krk), Glazbeno stvaralaštvo Ilkiv (Gospić), Kapetanski kazoo dječji zbor (Bjelovar), OŠ Vladimir Gortan (Rijeka), Pikići (Rakitje – Sveta Nedelja), Plavi mjesec (Vrbovec), Slavuji (Virovitica), Tigrići (Sveta Nedelja), Vedre note (Zlatar), Vijolice (Pag), Vukovarski golubići

(Vukovar), Zorica (Karlovac) te zagrebački zborovi Bajka, Frigovci, Mikrofončiči, Stross, Smijalice, Zagrebački anđeli i Zrinke.

Jedna je od posebnosti festivala to da su svi sudionici nagrađeni – dodjeljuju se zlatna, srebrna i brončana priznanja, a svaki zbor dobiva jedno od njih. Stručni žiri dodjeljuje i posebna priznanja. Nagradu za tekst osvojio je Rajko Stilinović za pjesmu „Čarolija”, dok je nagradu za glazbu dobio Hrvoje Herček za skladbu „Zajedno u snu”.

Za ukupni dojam u kategoriji mlađih zborova najbolja je bila „Glazbena radionica Kreativni kutak” iz Krka sa skladbom „Tovar i tić”, dok je u kategoriji starijih zborova pobjednik bio dječji zbor „Crescendo” iz Siska sa skladbom „Pjevaj, pleši, to je lako”.

Hrvatski dječji festival živi i nakon završetka samog događanja: sve pjesme objavljene su na USB-u, note su tiskane u Zborniku, a cijeli festival profesionalno je sniman te će se moći pratiti na YouTubeu i televizijama. Zborovi su nastupali uz matricu, a solisti su pjevali uživo.

Branka Pavić Blažetin

UDVAR – U organizaciji Hrvatske samouprave Udvara u udvarskom domu kulture 29. prosinca 2025. godine održan je VIII. Dan Bošnjaka u Udvaru. U sklopu programa priređena je izložba hrvatskih kalendara i prijašnjih narodnih kalendara te predstavljanje Hrvatskog kalendara za 2026. godinu. U kulturnom programu nastupili su Muški pjevački zbor „Hrastina” iz Udvara, Ženski pjevački zbor „Korjeni” iz Martinaca i KUD „Marica” iz Salante. Nakon programa bila je večera i zajedničko druženje te bal uz Orkestar „Radost”.

KOZAR – U organizaciji Hrvatske samouprave Kozara 12. prosinca 2025. godine održan je tradicionalni godišnji program pod nazivom „Badnje veče”. Velik broj zainteresiranih okupio se u domu kulture u Kozaru oko tradicionalnog stola šokačkih Hrvata iz Kozara. U bogatom kulturno-folklornom programu nastupili su Ženski pjevački zbor „Biser” iz Kozara, harmonikaš Antuš Vizin te učenici pečuške Hrvatske škole „Miroslav Krleža”. Poseban dojam ostavio je i bogato ukrašen blagdanski stol kozarskih šokačkih Hrvata koji je dočarao tradiciju i ugođaj nekadašnjih božićnih blagdana.

MILAN BOŠNJAK:

„Suvremena hrvatska književnost nastala izvan Hrvatske” i „Hrvatska nacionalna manjina – status i perspektiva”

Milan Bošnjak, kroatist i istraživač u području hrvatskoga iseljeničtva, poručio je 14. listopada 2025. na predstavljanju svojih dviju knjiga eseja u Hrvatskoj matici iseljenika, kako se hrvatski narod može razvijati jedino putem globalnog zajedništva.

Knjige „Suvremena hrvatska književnost nastala izvan Hrvatske” i „Hrvatska nacionalna manjina – status i perspektiva” donose presjek aktualnoga društvenog i kulturnog života Hrvata izvan Republike Hrvatske.

„Koncept, paradigma, model hrvatskoga globalnoga zajedništva jedini je održivi koncept razvoja hrvatskog naroda, nacije i države u 21. stoljeću”, rekao je Bošnjak.

Autor, koji je doktorirao na kroatistici na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, kazao je i da je hrvatska nacionalna manjina „bogatstvo hrvatske kulture” koje je uspjelo othrvati se dekretoizaciji usprkos prijetnjama, nasilju i ostalim pritiscima.

Autor u knjizi „Suvremena hrvatska književnost nastala izvan Hrvatske” napominje da je do 1990. stvaralaštvo hrvatskih književnika izvan Hrvatske u domovini uglavnom bilo nepoznato. Tad su postojala dva odvojena hrvatska književna korpusa, a njihovo postupno spajanje događa se u hrvatskoj državi, kazao je.

Druga knjiga, „Hrvatska nacionalna manjina – status i perspektiva” – izdanje Hrvatske matice iseljenika, donosi autore uvide u društvene, političke i kulturne prilike hrvatske nacionalne manjine u dvanaest zemalja srednje i jugoistočne Europe: Austriji, Bugarskoj, Crnoj Gori, Italiji, Češkoj, Kosovu, Mađarskoj, Rumunjskoj, Makedoniji, Slovačkoj, Sloveniji i Srbiji. Bošnjak nastoji definirati tu manjinu u razdoblju nakon demokratskih preobrazbi u Europi 1989. godine.

Autor Milan Bošnjak istaknuo je da mu je cilj bio predstaviti važna pitanja hrvatske dijasporne i manjinskih zajednica, o kojima se često premalo govori.

„U svojem radu imao sam sreću baviti se raznim zanimljivim pitanjima koja pobuđuju u nama pitanje je li sve onako kako jest. Hrvatska nacionalna manjina

je, bez ikakvog pretjerivanja, bogatstvo hrvatskoga naroda i kulture koji je uspio unatoč neprilikama, prijetnjama, mamljenjima, zlostavljanjima ponekad, u svakom slučaju brojnim pritiscima da se odhrvate, da se dekretoiziraju da se odupru i danas ponosno čuvaju svoj iskonski hrvatski identitet i podsjećaju kakvi smo i sami bili prije nekoliko stoljeća. S druge strane, boreći prije svega u Njemačkoj, imao sam priliku sudjelovati u tamošnjem kulturnom životu i upoznati ljude koji su puno toga učinili. Taj moj osobni boravak potaknuo me da krenem u tu priču i mislim da je koncept modernoga hrvatskoga zajedništva jedini održivi koncept hrvatskog naroda, nacije i države u 21. stoljeću. To je nešto sto nije agresivno, ali ne postavlja granice onom tko želi pristupiti. Na svima nama je da tom konceptu doprinosimo i da ga razvijamo”, poručio je autor.

Branka Pavić Blažetin

TRENUTAK ZA PJESMU

Naša Kapela

Lipa crikva stoji naša zvana sela
Uz put gizdavo va žutoj farbi cijela
Dva i pol stoljeća naš ju narod časti
Domaći, tudji, siromašni, a i bogati.

Na tom važnom vlažnom mjestu
Kip Marije stao je k Bujsi uz cestu
Velika je crikva, a zove se kapela
Na mjestu starije kapele je nastala.

Nadasdy ju na svoje kćeri spominak
Dao postaviti po legendi na Bobounjak
A svećenik Behofšić i svi odlučno stali
Stoljeće kašnje složno lipu crikvu uzidali.

Dobrotvori velikaši, pa i Šopron grad
Dali su od sebe sve da b' se moglo zidati
Posvećena, a po peti leti ne ćete vjerovat
Velika i dična poruka će se va njoj stat.

Széchenyi je peljao pred oltar Marijin
Na ruki mu svitli lip perstanj Julijin
Zaručnja Ferencu udovica brata biše
kako to lipo sve va stari knjiga piše.

Loretanska Črna Madona od kamena
Dar je bil Ferencu Nadasdyja imena
Ona je jedina va orsagi ugarskom denas
Loretanska Črna Madona za sve nas.

Ped crikvom pilj svetog Rokuša stoji
Ki se med lipše brončane štatue broji
dar je to nam od naši prijatelji stari
Bibinjci ki su pokazali to ziz svoji dari.

Na njoj spominak na Ivana mučenika
Koljnofskoga farnika pjesnika Blazovića
Ki se je va boji čvrsto i gizdavo držal
Ni se j' bojal, znam uz Boga je stal.

Ovde stoji tabla i Capi Mati Šinkoviću
Dugo ljet kantoru zapalimo mu sviću
Napisal pjesme o selskom žitku starom
Joška je zna napamet mladom i starom.

Kapela va njoj Gospa leži na dužini
Istoj kot no ona Črna zdola va Sinji.
Dužina kontinentu na Drugom Ratu maše
Lovretanska pak širina uprav simo paše.

Na Dugom se Ratu skoro pa mitski
Križaju puti lovretanski i koljnofski
Povezani smo, ali i poprik i na krugi
Črna Madona spasenje nam buđi!

Franjo Pajrić

Pomurske popevke na albumu Tamburaškoga sastava „Stoboš“

Autentične pomurske popevke mogu se čuti na albumu „Pomurski/Muramenti“ Tamburaškog sastava „Stoboš“. Album će prvi put biti predstavljen koncertom u Kući Medgyaszay u Velikoj Kaniži 21. ožujka.

Tamburaški sastav „Stoboš“

Pomurska hrvatska zajednica vrlo se ponosi svojim tamburašima koji su prve trzaje na tamburaškim žicama imali tek prije 25 godina. Jedan je od najaktivnijih sastava pomurske regije Tamburaški sastav „Stoboš“ iz Velike Kaniže, koji djeluje osamnaest godina. Tijekom tih godina članovi su sudjelovali na školama tamburice u matičnoj domovini, poučavali su ih stručnjaci iz Hrvatske te su nastupali diljem Mađarske, ali i u Hrvatskoj, Sloveniji, Austriji i Njemačkoj. Jedna je od

zasluga sastava to da se brinu i za buduće generacije tamburaša. Pod njihovim vodstvom razvijaju se nove generacije tamburaša u Keresturu, Serdahelu i Velikoj Kaniži. Voditelj je tamburaša Akoš Havaši. Kaniški tamburaši, osim što sviraju i uče mlade svirače, brinu se i za očuvanje starih pomurskih popevaka.

Prije nekoliko godina počeli su snimati stare popevke od poznatih njegovatelja popevki – tete Jane Vargović (pokojna), Ro-

zike Broz (pokojna) i od Margite Andrašek kako bi arhivirali preostalo glazbeno blago pomorskih Hrvata. Zapisali su stare popevke, aranžirali ih za tamburašku glazbu i od toga snimili album.

Promocija i koncert pjesama s albuma održat će se 21. ožujka 2026. godine u prostorijama u Velikoj Kaniži. Ulaznice za koncert već se mogu kupiti za 5000 Ft u Serdahelu u Kuriji Fedak (kod Timee Reicher Szekely, djelatnice Hrvatskog kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin“), u Kući Medgyaszay u Velikoj Kaniži i kod člana Adama Havašija.

Beta

Pjevački zbor „Joška Vlašić“ iz Mlinaraca

„Uхватite ritam života, uхватite ritam svoga srca!”

Predaja maturalnih vrpca u HOŠIG-u

Tamni pozadinski zastori školske aule ukrašeni velikim bijelim cvijećem 12. prosinca 2025. očekivali su maturante. Očekivali su i ih njihovi bližnji koji su ispunili svaki slobodan pedalj prostora. Uz pjesmu prodefilirali su maturanti: Letícia Bálint, Gábor Levente Czira, Anna Faragó, Emma Fodor, Réka Hajdú, Kamilla Virág Kelemen, Larissza Kulcsár, Eszter Lintner, Abraham Malbasa, Olivér Viktor Pap, Slaven Pećerić, Fausztina Mária Rösler, Vilmos Barnabás Szabó, Virág Villő Vincze i Vivien Vukelić u pratnji svoje razrednice Rite Bocsi.

Po običaju program su pripremili učenci 11. razreda, a vodila ga je učenica Laura Horvat. Podij je bio rezerviran za poeziju, klavirsku izvedbu, pjesmu, ples i zajedničko gledanje videozapisa koji je bio prepun školskih uspomena, doživljaja, smijeha i zajedništva sad već maturantskog razreda.

U svojem govoru 11. razred istaknuo je kako im je drago što su s 12. razredom dijelili školu i nezaboravne događaje u njoj. Zahvalili su im za sve lijepe zajedničke trenutke i druženja i podijelili, prema njihovu mišljenju, najvažniji savjet: „Pokraj toga da držite pred očima svoje ciljeve i vršite svoje zadatke, budite uvijek opušteni, ponekad i spontani. Uхватite ritam života, uхватite ritam svoga srca!”

Djevojke u lepršavim, pahuljasto bijelim haljinama i mladići u odijelima sjedili su na svojim stolcima pažljivo prateći program posvećen baš njima. Njihov svečani govor bio je i zahvala njima važnoj osobi: „Posebno želimo zahvaliti profesorici Riti Bocsi, našoj razrednici, koja nije bila samo naša profe-

sorica nego i prava podrška kroz sve ove godine. Ona je bila ta koja je uvijek vjerovala u nas, čak i kad mi sami nismo. Hvala joj što nam je organizirala toliko programa, što nam omogućila nova iskustva i što je u svakoj situaciji bila uz nas sa strpljenjem, pažnjom i ljubavlju.”

Nakon svečane predaje maturalnih vrpca prisutnima se obratila ravnateljica Ana Gojtan, koja je posebno pozdravila izaslanstvo prijateljske škole iz Đakova na čelu s ravnateljem Mirkom Čurićem. „Ovo nije tek tradicija nego mnogo više. Dubok, osoban i zajednički trenutak prepun značenja koji u sebi nosi težinu odrastanja i ljepotu mladosti. Trenutak kad vam se vrpca pričvrsti na prsa označuje da ste stigli do jednog od najvažnijih životnih pragova. Pred vrata odrasloga života.”

Vrhunac večeri bio je raskošan – svečani ples 12. razreda. Svi maturanti kretali su se poput jednoga, klizeći korakom valcera. Pred kraj, obasuti sjajnim konfetima, prodefilirali su u parovima. Nakon završetka maturantima su se pridružili ponosni roditelji i zaplesali s njima.

Kršul

Generacije u umjetnosti – tišina, vjera i umjetnost u Prisiki

U Prisiki je 2. decembra 2025. ljeta u prostorija Zbirke sakralne umjetnosti otvorena izložba „Generacije u umjetnosti“. Na izložbi su predstavljena djela Ferenca Taschnera i njegove ćeri Anne (Onike) Taschner, ka dokazaju zajedničke umjetničke baštine dvije generacije.

Sudionici događanja

Izložbu su otvorili voditelj muzeja dr. sc. Andrija Handler, ki su u svojem govoru istaknuli važnost čuvanja sakralne i kulturne baštine kako i snagu umjetnosti ka je most med prošlostju i sadašnjostju. Nekoliko riči su rekli i dr. Šandor Horvat, da meru detaljnije pokažu ča se more vidit u izložbi, i da zašto je to sve zanimljivo.

Ferenc Taschner, kipar i drvorezbar iz gradišćanskoga sela Koljnofa, poznat je po tihom, ali jakom umjetničkom izrazu. Njegova djela ne tražu pozornost, nego smisla. U drivu bilježi povijest, bol, vjeru i nadu hrvatskoga naroda. Posebno misto na izložbi imaju njegovi reljefi s povijesnim motivima, med njima i prikaz vukovarskoga vodotoranja, ki nije simbol pobjede, nego živi spomenik otpora i dostojanstva. Njegovo stvaranje je sporo i meditativno.

Anna (Onika) Taschner

Njegova ćer Anna (Onika) Taschner ide svojim putem, ali ostaje blizu istim vrijednostima. Radi u različitim tehnikama: ulje, grafika, akvarel i akril. Njezin stil se može opisati kao meditativna lirika, prožeta sakralnim motivima i

osobnim razmišljanjima. U Koljnofu je poznata i po obnavljanju sakralnih spomenika uz ceste. Na izložbi je predstavljen i poseban izbor Križnoga puta u Grebašćici, kojega je Anna napravila uz pomoć Hrvata iz Gradišća i domovine, ča još jače povezuje ljude, vjeru i zajedničku baštinu.

Rad Ferenca Taschnera

Izložbu je otvorio voditelj muzeja dr. sc. Andrija Handler

Otvorenje izložbe je bilo obogaćeno zajedničkim jačenjem uz muziku, ča je cijelomu događaju dala jaku duhovnu i adventsku atmosferu. Izložba nudi posjetiteljima umjetnički i duhovni „odmor“ povezan s adventskim i korizmenim vremenom, a ujedno daje i lip pogled u hrvatsku i gradišćansku kulturu i povijest.

Izložba „Generacije u umjetnosti“ se može vidjeti do kraja aprila, a vodstvo muzeja srdačno poziva sve zainteresirane da dođu i u tišini umjetničkih djela najđu lipotu, istinu i vjeru.

Andraš Kovač

Collegium Croaticum – Dani hrvatskoga jezika i književnosti

U organizaciji Collegiuma Croaticuma 22. studenoga 2025. u Hrvatskom obrazovnom centru Miroslava Krleža održan je program „Dani hrvatskoga jezika i književnosti“. Riječ je o stručnom programu Collegiuma Croaticuma koji je obavezan za sve stanare – osmero studenata koji borave u sjedištu centra u pečuškoj Ulici Lajosa Nagya te šestero koji borave u budimpeštanskoj Ulici Lónyay u prostorima koje centar unajmljuje od Nefitnog poduzeća „Croatica“.

Sudionici programa „Dani hrvatskoga jezika i književnosti“

Okupljene – među njima studente i predavače, predsjednika Hrvatske državne samouprave Ivana Gugana i ravnateljicu Obrazovnog centra Miroslava Krleža Janju Živković-Mandić – pozdravio je ravnatelj Collegiuma Croaticuma Štef Prosenjak. Oboje su se potom prigodnim riječima obratili studentima stanarima Collegiuma Croaticuma.

Za Hrvatski glasnik ravnatelj Prosenjak izjavio je: „Danas su ovdje zajedno gotovo svi naši studenti. Teme današnjih predavanja bile su zanimljive, studenti su stekli nova znanja i produbili postojeća. Prema važećem dokumentu o osnivanju hrvatskog stručnog kolegija svrha je ustanove ‘razvijanjem vlastitog stručnog programa pružanje kvalitetne stručne izobrazbe na visokoj razini te stvaranje

materijalnih i osobnih uvjeta za pripremu za intelektualne zadatke’. Mislim da smo i danas napravili još jedan korak prema postavljenim ciljevima. Važnost ovoga dana svakako je velika u izgradnji bolje i aktivnije studentske zajednice. Predavanja su bila i korisna i zanimljiva, s mnogo motivacijskih poruka za naše studente.“

Ove godine jednosatna predavanja održali su:

- dr. sc. Silvestar Balić: „Hrvatsko nakladništvo u Mađarskoj od 1990. godine“
- dr. sc. Maja Matijević: „U mreži hrvatskoga jezika“
- Vjekoslav Blažetin: „Analiza tekstova“
- Milan Kovač: „CroKviz“.

Branka Pavić Blažetin

BUDIMPEŠTA – U sklopu HOŠIG-ova Tjedna hrvatske kulture 25. studenoga 2025. godine predstavljena je slikovnica „Kralj Tomislav i njegovo zlatno prijestolje“. Nakon predavanja dr. sc. Silvestra Balića o osnutku Hrvatskog Kraljevstva i krunidbi kralja Tomislava autorica slikovnice Timea Šakan-Škrin predstavila je svoju novu publikaciju. Djeca su potom imala priliku sudjelovati u kvizu, a svi koji su pažljivo pratili predavanje i znali odgovore na pitanja dobili su na poklon slikovnicu. Tjedan dana prije isti su sudionici predstavili slikovnicu te održali predavanje i kviz učenicima Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma „Miroslav Krleža“ u Pečuhu. Pečuško događanje održano je u organizaciji Nefitnog poduzeća „Croatica“ i Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma „Miroslav Krleža“ u Pečuhu, a budimpeštansko u organizaciji Nefitnog poduzeća „Croatica“ i HOŠIG-a.

OSIJEK – Od 3. do 6. prosinca 2025. u Osijeku održani su 36. Krležini dani u Osijeku – teatrološko-kazališna manifestacija koja u sebi objedinjuje znanstveni skup, smotru kazališnih predstava, izložbe i predstavljanja teatroloških izdanja, a zajednički je organiziraju Odsjek za povijest hrvatskoga kazališta, Zavoda za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe, Hrvatska akademije znanosti i umjetnosti, Hrvatsko narodno kazalište u Osijeku i Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. U sklopu znanstvenog skupa izlagala je i Jolan Mann sa Sveučilišta Loránda Eötvösa na temu „Hrvatska dramska umjetnost u Mađarskoj i u mađarskim kazalištima izvan Mađarske od 2011. do 2020., drugi dio“.

Mala stranica

IZ ŽIVOTA NAŠIH ŠKOLA

Uspješni učenici petrovoselske škole

Učenici **Hrvatsko-mađarske narodnosne dvojezične osnovne škole iz Petrova Sela** vrlo su uspješno sudjelovali na XX. Natjecanju sigurnosti u prometu „Savaria”. Na natjecanju je sudjelovala 21 škola, a učenici 7. razreda Levente Kincses, Natália Perjési i Benett Szabó-Haklits završili su na 3. mjestu. Stekli su zavidno znanje o sigurnom prometovanju te mogu biti primjer svojim vršnjacima. Pokazali su koliko je važno znati prometna pravila radi svoje sigurnosti i sigurnosti drugih osoba u prometu.

Izvor: Facebook ustanove

Postavljanje vremenske kapsule

Hrvatska osnovna škola „Katarina Zrinski” iz Serdahela s programom predmetne nastave hrvatskog jezika ove školske godine slavi 50. obljetnicu svojega postojanja. Uoči obljetnice učenici i djelatnici postavili su vremensku kapsulu za buduće naraštaje. Učenici svakog razreda napisali su neku poruku i priložili fotografije o sadašnjem životu ustanove. Poruke su u sklopu svečanosti pročitale te stavili u jednu staklenu kutiju kako bi je položili u malo betonsko okno i pokrili malom granitnom pločom. Spomen-ploča postavljena je ispred spomen-drveća koje je posađeno također uoči obljetnice.

Izvor: Facebook ustanove

SNJEŽNE PAHULJICE

Nema ljepšeg prizora zimi nego kad počnu padati prve pahulje u prekrasnim kristalnim oblicima. Oni koji imaju oštar vid te čudesne oblike mogu vidjeti i golim okom, no ako se pri ruci nađe povećalo, svi se mogu diviti skladnim umjetničkim motivima.

Što je snježna pahuljica?

Snježna je pahuljica kristal leda. U najvećem broju snježne su pahuljice nakupine monokristala leda. Rijetko su samostalni, tj. monokristali.

Kako nastaju pahuljice?

Nastaju u oblacima na temperaturi nižoj od 0 Celzijevih stupnjeva – ne smrzavanjem vode, nego isključivo iz vodene pare prisutne u zraku, molekula po molekula. U početku, da bi pahuljica mogla rasti, uz određenu koncentraciju molekula vodene pare mora postojati inicijalni kristalić leda na koji se nadograđuju molekule vodene pare. Funkciju jezgre obavljaju vrlo fina zrnca prašine različitih izvora. Tako i kiša sadržava barem jedno zrnce prašine.

Istraživanja

Snježne pahuljice kao prirodne pojave uvijek su izazvale znatiželju. Provedena su brojna istraživanja radi povezivanja oblika i uvjeta u kojima nastaju. Pokazalo se da o svojstvima površine snježnih kristala ovise neki kemijski procesi koji se odvijaju u visokim oblacima. Snježne su pahuljice jednostavan primjer samogradnje. Pojavljuju se čudno složene strukture. Taj proces primjenjuje se u nanotehnologiji.

Oblici pahuljica

Krajem 19. stoljeća vermontski farmer Wilson Bentley počeo je mikrofotografiranjem bilježiti oblike pahuljica. Tijekom 50 godina prikupio je oko 5000 fotografija. Bentleyjeve fotografije omogućile su meteorolozima da povežu oblike pahuljica s vrstama oblaka u kojima nastaju. U Japanu je od 1932. Ukichiro Nakaya dokumentirao zapažanja svih tipova smrznutih padalina i katalogizirao ih.

Beta

OKUSI POMURSKE KUHINJE

Hrvatska zajednica u Mlinarcima oduvijek je bila aktivna u očuvanju hrvatske kulture i jezika. Njezinu aktivnost podupiru i mjesne civilne udruge te hrvatska i mjesna samouprava Mlinaraca, pa zajedničkim snagama ostvaruju vrlo vrijedne projekte. Potkraj prošle godine objavljena je dvojezična knjižica „Okusi pomurske kuhinje“, koja na 50 stranica predstavlja nekadašnja jela pomurskih Hrvata na izvornom mlinaračkom kajkavskom dijalektu i na mađarskom jeziku. Za objavljivanje knjige starih recepata zaslužne su vrijedne Mlinarčice među kojima su se posebno istaknule čuvarica hrvatskih tradicija Marija Ciceli Čeke, učiteljica Katica Lukač Brodač i predstavnica Udruge za razvoj zajednice Mlinaraca Bernadett Zadravec. Knjiga je predstavljena 28. studenoga 2025. godine uz prekrasan hrvatski kulturni program u kojem su sudjelovala djeca iz dječjeg vrtića, članovi Pjevačkog zbora „Joška Vlašić“ i citeraši te Tamburaški sastav „Pomurske žice“ iz Serdahela. Uz prezentaciju je priređena degustacija tradicionalnih jela koja je blagoslovio mjesni župnik István Marton. Za rad zajednice posebno je zahvalio načelnik János Kősa. Programu je nazočila i predsjednica Hrvatske samouprave Zalske županije Anica Kovač.

U Mlinarcima već nekoliko godina djeluje Klub njegovatelja tradicija čije članice okuplja Marija Ciceli Čeke. U tome klubu članice se prisjećaju starih hrvatskih običaja, razgovaraju o njima, a na radionicama ručnih radova izrađuju razne predmete koji su se i nekad izrađivali – maske, pisanice, stare božićne ukrase... U klub dolaze uglavnom žene, od kojih su mnoge i članice Pjevačkog zbora „Joška Vlašić“ odnosno Udruge za razvoj zajednice. Pod vodstvom Marije Ciceli Čeke tijekom godine skupljaju i starine, pa su tako skupljene stare fotografije, predmeti i namještaj koji je izložen u prostorijama nekadašnje škole kao zavičajna zbirka. Zajedničkim snagama izdana je dvojezična brošura „Hrvati pored Mure“ u kojoj su predstavljeni običaji pomurskih Hrvata od siječnja do prosinca.

Ovaj put rodila se ideja da se predstavi gastronomsko bogatstvo pomorskoga kraja jer kuhati vole svi, a u posljednje vrijeme stara tradicionalna jela nađu se kao zdrava hrana i u kuhinjama mlađih domaćica. Nekadašnja kukuruzna i hajdinska jela ponovno se preporučuju kao zdrava prehrana. Ponovno su tri žene „skupa dele“ svoje znanje, a u pomoć su priskočili i mnogi drugi koji su predložili recepte, skuhalo jela, pa je tako nastala knjiga „Okusi pomurske kuhinje“. Bernadett se pobrinula za natječaj, odnosno za novčanu potporu, Marija je izabrala recepte te ih je i skuhalo i fotografirala, a Katica je sve to objedinila i pregledala.

„Jako mi je drago kaj smo tu knigu izdali, to su stari recepti koje je išče i moja stari mama kuhala. Dok sam bila mala, vek sam vidla kak je ona kuhala dete je vek v kujni de je nekaj jesti. Oni ukusi su mi išče v ustima, rada ih jem i ve i kuham vnokekima. Štela sam kaj recepti bodu na našem jeziku, kaj bi i one kajkavske reči ostale koje su negdašne kuharice govorile. Pak i jela nazivamo išče na kajkavskom kak su negda, *zlevka*, *žličnaki*, *kuržnača*, mislim kaj i recepti moraju biti na tom našem kajkavskom jeziku. Da sam se hapila pisati te

stare recepte i vidla kaj je fno go onda smo se domonile z ostalim ženam kaj bi to bilo dobro izdati u knigi, i to smo i fčinile“, pričala je o okolnostima nastanka knjige gđa Čeke.

Knjiga tradicionalnih recepata nije samo kuharica u doslovnom smislu, ona govori o namirnicama koje su predci pomurskih Hrvata u domaćinstvu svojim radom uzgajali, od žitarica do domaćih životinja, o bogatstvu rijeke Mure – koja je služila kao izvor ribe, o konzerviranju raznih jela i o blagdanskom stolu. Objavljivanje recepata na kajkavskom narječju daje posebnu vrijednost knjizi, time je ona i čuvarica mlinaračkog mjesnog govora odnosno hrvatskog identiteta. Iako su mnogi recepti poznati i u mađarskoj kuhinji, pomurska hrvatska jela kuhala su se za nijansu drukčije. Bila su više povezana s međimurskom kuhinjom s druge strane Mure.

Bernadett kao profesionalna slastičarka hrvatskih korijena posebno cijeni stare recepte u kojima se ističu prirodne lokalne namirnice. Kao slastičarka od svojih je profesora naučila da treba posebno cijeniti namirnice čije je podrijetlo upravo iz zavičaja jer su se one i nekad upotrebljavale u kuhinji, kad još nije bilo toliko razvijeno hlađenje ili brz prijevoz robe. „Kao odrasla osoba sjela sam u školsku klupu da naučim struku slastičara jer sam to htjela i voljela bez obzira na to što ne radim u struci. Moji izvrsni učitelji naučili su me da za tradicionalna jela trebamo koristiti ono što se može proizvoditi u našem kraju, znači umjesto ulja da se koristi mast, umjesto margarina maslac. Naš slogan prilikom izbora recepata bio je 'Jeftina, zdrava i svakome dostupna jela' jer tradicionalna jela takva doista jesu. Nažalost, često hvalimo namirnice iz trop-

skih krajeva, a zaboravimo na naše vrijedne sastojke koji također sadržavaju nutritivno bogatstvo. Ova knjiga vrijedna je i zato što ukazuje na vrijednosti koje smo zaboravili, a i praktična je. Naime, svaki je recept točan, više puta isproban i tako bilo tko može nahraniti svoju obitelj ako slijedi recept“, rekla je Bernadett na promociji knjige.

Predstavljanju su nazočile i predstavnice Udru-

ge žena iz Kotoribe. Predsjednica Danijela Sabol vrlo se radovala tomu da su mogle sudjelovati na priredbi na kojoj su predstavljeni stari recepti s njihovim starim kajkavskim izrazima koji se već rijetko upotrebljavaju u Međimurju. „Predstavljena hrana slična je našoj u Međimurju, no ima nekih razlika u nadjevu ili u pečenju. Nama se vrlo sviđaju dedele i mazanice, koje Mlinarčice vrlo dobro pripremaju. Na priredbi smo dobili ideju da i mi nešto slično organiziramo, pa ćemo tad moći usporediti okuse s lijeve i desne obale Mure“, rekla je predsjednica Sabol.

Budući da su financijska sredstva bila ograničena, izdanje o tradicionalnim jelima objavljeno je samo u pedesetak primjeraka, ali ubuduće, kad osiguraju potporu za tiskanje, nastaviti će kako bi svaka kuća imala malu kuharicu koja sadržava kratak uvod o tradicijama hrvatske pomurske kuhinje. Riječ je o 28 najpoznatijih recepata pomurske kuhinje – od juha, umaka, pečenica i tijesta do kolača i nekoliko fotografija. Vrlo lijepo izdanje s tvrdim koricom, osim što domaćicama nudi vrijedne informacije o kuhanju jela, postavlja spomen bakama, prabakama i šukunbakama čije su ruke često mijesile tijesto za žličnake, čistile ribu, kuhale grah i sva jela koja se nalaze u maloj knjizi.

Beta

Narodnosna gala u Dombóváru

U Dombóváru je 10. prosinca 2025. na gradskoj razini održana već tradicionalna adventska Gala nacionalnih manjina – zajedno za zajednice. Narodnosne zajednice koje u gradu imaju utemeljene svoje samouprave, među njima i hrvatska, predstavile su bogatstvo običaja i tradicija uz raznolik i sadržajan kulturni program. Sudionike je pozdravio gradonačelnik Szilárd Pintér naglasivši važnost vrijednosti narodnosnih zajednica koje uspješno surađuju s gradskim vlastima te time obogaćuju život grada.

Svojim programom predstavile su se njemačka, hrvatska, romska i székelyska narodnost grada Dombóvára. Dodijeljena su i priznanja zaslužnim pojedincima. Među dobitnicima je László Majláth, nagrađen priznanjem Romske narodnosne samouprave, te Darko Modrić, kojemu je Hrvatska samouprava Dombóvára posmrtno dodijelila Nagradu Franje Vlašića. Tu nagradu, utemeljenu prije desetak godina, preuzele su njegova supruga Edit Modrić i sinovi Deni i Endi. Priznanje su uručili predsjednica Hrvatske samouprave Dombóvára Izabella Börcsök, gradonačelnik Szilárd Pintér i predsjednik HDS-a Ivan Guban.

Među izvođačima u svečanom programu nastupili su učenici Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma „Miroslav Krleža” iz Pečuha. U svojoj originalnoj scenskoj igri prikazali su doček maloga Božića, a nastupili su i učenici Osnovne škole „László Németh”. Njihova betlehemska predstava na hrvatskom jeziku unijela je toplinu u srca svih prisutnih, baš kao i prepoznatljive melodije u izvedbi tamburaškog sastava.

Branka Pavić Blažetin

Darku Modriću posmrtno je dodijeljena Nagrada „Franjo Vlašić”

BUNJEVAČKO PRELO U ČAVOLJU

Niz od 15 pokladnih zabava u Bačkoj nastavljen je 10. siječnja Bunjevačkim prelom u Čavolju. Nakon prelijske pjesme „Kolo igra, tamburica svira” predsjednica Hrvatske samouprave Čavolja Zita Ostrogonac Kiss srdačno je pozdravila okupljene goste te ujedno i otvorila ovo-godišnje prelo.

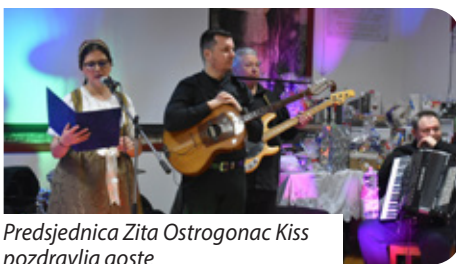
Sudionici programa i gosti u kolu

Dječju plesnu skupinu vodi učiteljica Zita Ostrogonac Kiss

Sudjelovali su i članovi odrasle plesne skupine

Predsjednica Zita Ostrogonac Kiss pozdravlja goste

U prigodnom kulturnom programu nastupila je dječja plesna skupina bunjevačkih Hrvata koja djeluje pod okriljem Hrvatske samouprave Čavolja. Izvela je splet bunjevačkih igara i plesova. U nastavku večeri plesalo se i zabavljalo, a za dobro raspoloženje i ove godine pobrinuo se garski TS „Bačka”. Pripremljena je i bogata tombola.

S. B. • Foto: Ikszt Csavoly (Facebook)

BAJA – Plesni krug „Šugavica” objavio je program redovitih mjesečnih plesaćnica petkom, ali i drugih zabava za 2026. godinu. Zabave se održavaju u sportskoj dvorani istoimene osnovne škole na bajskom Dolnjaku. Prva ovogodišnja plesaćnica, uz Tamburaški sastav „Danubia” iz Baje, održana je 16. siječnja. Plesaćnice se nastavljaju 20. veljače uz Orkestar „Čabar”, 20. ožujka uz mohački Orkestar „Radost”, a 17. travnja uz TS „Bačka”. Plesnu zabavu u povodu 17. rođendana priredit će 16. svibnja u Gostionici „Malom” uz Orkestar „Selo”. Za blagdan sv. Antuna Padovanskog, 12. lipnja, priređuje se plesaćnica uz orkestar „Zabavna industrija”. Tijekom ljeta plesaćnica u okviru Plesa nacija održat će se 4. srpnja na otvorenom, u središtu grada, uz Orkestar „Zabavna industrija”. Nakon ljeta plesaćnice se nastavljaju 18. rujna uz TS „Danubia”, zatim 16. listopada uz Orkestar „Čabar”. Već tradicionalnom plesaćnicom prisjetit će se i pokojnog primaša Erharda Bendea 11. studenoga u Bačkom općeprosvjetnom središtu u Baji uz TS „Bačka”. Završnu priredbu održat će 28. studenoga u Gostionici „Malom” u Baji, također uz Orkestar „Bačka”.

TUKULJA – U organizaciji Hrvatske samouprave Tukulje 6. prosinca 2025. godine održana je kulturno-glazbena svečanost posvećena utemeljenju prvog saziva Hrvatske samouprave grada Tukulje 1994. godine. U domu kulture okupljene je pozdravila predsjednica Hrvatske samouprave Tukulje Márta Gólya-Szilágyi sa suradnicima. Nakon pozdravnih riječi uslijedio je bogat program mjesnih hrvatskih društava i skupina, dok je večernji bal svirao mohački Orkestar „Planina”.

Plesači Tukuljskog južnoslavenskog plesnog društva

Peteročlano zastupničko tijelo Hrvatske samouprave Tukulje na čelu s predsjednicom Mártom Gólya-Szilágyi čine Katalin Ágics-Farkas (zamjenica predsjednice), János Ágics, József Milkovics i Lúcia Jelena Szilágyi.

Racki muški pjevački zbor

Ovim se događanjem samouprava osvrnula na 30 godina svojeg postojanja i rada. U kulturno-glazbenom programu uspješno su sudjelovali plesači Tukuljskog južnoslavenskog plesnog društva s hrvatskim koreografijama, Racki muški pjevački zbor te Mješoviti pjevački zbor „Komšije”.

Koreografija hrvatskih plesova

Organizatori su za sve sudionike osigurali i degustaciju vina vinara Zoltána Horvátha iz Mohača, vlasnika vinarije „Planina”.

Branka Pavić Blažetin • Foto: József Tóth Zoltán

Štovanje Marije

U organizaciji Hrvatske samouprave Čeprega skupina Hrvata posjetila je 6. prosinca 2025. marijansko svetište u Celju. Kako je za Hrvatski glasnik izjavila predsjednica Hrvatske samouprave Čeprega Marija Krály Kiss, izlet je bio lijep i sadržajan.

Hodočašće u Hrvatski Židan

Sudionici puta molili su se Blaženoj Djevici Mariji te su u duhu došašća obavili duhovnu pripremu u ozračju marijanskog svetišta koje tradicionalno pohode gradišćanski Hrvati.

Polazak

Godina 2025. bila je u znaku štovanja Marije, pa je Hrvatska samouprava Čeprega u tom duhu organizirala više programa. Sudjelovali su na jubilarnom Shodišću gradišćanskih Hrvata Majci Božjoj Celjanskoj te u prenošenju statue Putujuće Celjanske Marije u župu Hrvatskoga Židana.

Također, 24. listopada 2025. organizirali su hodočašće u Hrvatski Židan, gdje su se ponovno pomolili pred Putujućom Celjanskom Marijom. Na blagdan Bezgrešnog Začeca (Neoskrunjeno prijeće) bili su u molitvenom zajedništvu s Marijom.

Branka Pavić Blažetin